

Briefing

September 2016
Nr. 101

Briefing

Briefingmaterial

skickas till Marita Täppinen
Fornbacken 41, 2tr, 152 56 Södertälje
E-post: briefing@sgsresa.se
eller ordforande@sgsresa.se

Adressändringar:

Skickas till Ewa Knutsson
Slalomvägen 37, 461 58 Trollhättan
E-post: medlemsregister@sgsresa.se

Resemästaren:

Vår Resemästare är Lotta Borgiel
Marsjö Hvilan, 643 94 Vingåker
E-post: resemastare@sgsresa.se

Sista materialdag för nästa nr. är 14 november 2016.

Annonser:

En helsida kostar 1000 kr och en halv sida 500 kr.

Redaktionen förbehåller sig rätten att bedöma och eventuellt förkorta insända bidrag och tar inte ansvar för ej beställt material.

SGS adress:

c/o Anders Gezelius
Skatkullevägen 22, 430 82 Donsö

Internetadress:

www.sgsresa.nu
E-post: ordforande@sgsresa.se

Medlemsavgift per kalenderår:

Ordinarie medlem 250 kr. Familjemedlem 75 kr.
Plusgiro: 429 14 52-3

Lokala träffar

Väst 24 september

Öst 2 oktober

Inbjudan och program skickas ut som vanligt inom respektive region och finns på SGS hemsida ett par veckor före varje träff.

STYRELSEN

Ordförande:

Anders Gezelius
031-97 21 02
ordforande@sgsresa.se

Vice ordförande:

Kristina Bergman
0303-22 52 50
vice_ordforande@sgsresa.se

Sekreterare:

Kerstin Strandskog
08-19 72 83
sekreterare@sgsresa.se

Kassör:

Ewa Knutsson
0767-96 55 00 kassor@sgsresa.se
medlemsregister@sgsresa.se

Vice kassör:

Bengt Cederfelt
08-96 14 95
vice_kassor@sgsresa.se

Klubbmästare:

Stefan Karlsson
08-550 361 39
klubbmastare@sgsresa.se

Briefingansvarig:

Marita Täppinen
08-550 156 14
briefing@sgsresa.se

Resemästare:

Lotta Borgiel
0151-209 00
resemastare@sgsresa.se

Ledamöter:

Isabel Olesen
+45 613 032 64
ledamot@sgsresa.se
Magnus Andersson
042-14 67 51
ledamot@sgsresa.se

Innehåll

---

4. Ordförande har ordet	12. Det finns en plats på jorden där solen aldrig ler ...
6. Vykortshälsningar	14. På vatten och räls i Norge
7. Digitala vykortshälsningar	17. Natur i Assam
8. SGS profil	23. Resemästarens sidor
9. SGS profil	
10. Från Mörbylånga på Öland till Gammalsvenskby i Ukraina	

Förstasidesbilden

Foto: Birgitta Klevfeldt

Soluppgång vid Gunung Bromo vulkanen.

Avlidna medlemmar i SGS

SGS deltar i sorgen efter den avlidna medlemmen

Per Armstrong, Göteborg

Till hans minne har föreningen planterat träd i Vi-skogen.

Nya medlemmar i SGS

Vi är glada att kunna hälsa följande medlemmar välkomna i föreningen:

Mats Carlbäck
Surahammar

Inger Johansson
Stockholm

Maud Hägg
Östersund

Lars Stigendal
Kerstin Lindgren
Åkersberga

Cecilia Stålsby
Lundborg
Ekerö

Axel Sundsvald,
Drammen, Norge

Ordföranden har ordet ...

Anders
Gezelius

Välkomna till Kungälv och Fars Hatt Jag hoppas att alla har haft en fin sommar med många upplevelser och känner er inspirerade inför en höst som nog har mycket att erbjuda. För SGS del så är naturligtvis höstmötet på sant klassisk skandinavisk mark i Kungälv något att se fram emot. Programmet framgår av inbjudan som finns med i det här numret och förutom den alltid lika lockande möjligheten att träffa likasinnade och både gamla och nya vänner, är jag säker på att vi har ett varierat och inspirerande program som bör locka många. Bara att mötets centrum är det klassiska hotellet Fars Hatt räcker långt som lockande attraktion. Det är minsann inte varje gång som vi håller till i lokaler som räknar sin härstamning från värdshuset som öppnades vid torget i Kungälv redan 1684! Självklart måste vi fördjupa oss i de dramatiska skeenden som platsen är förknippad med, men lika självklart måste vi se både framåt, bakåt och utåt i vår vida och ofta problematiska värld. Precis som det brukar, med andra ord. Hjärtligt välkomna till Kungälv!

Hänt sen sist

Sedan vårens möte i Borgholm har det minsann hänt en hel del. Som många kunde notera så tog det lite ovanligt lång tid innan det extra tjocka och innehållsrika jubileumsnumret av Briefing, nr 100, kom till oss. Det

berodde nu inte på att det var extra tjockt och svårt att distribuera utan på en del problem som var knutna till tryckeriet som vi, bortsett från det här, har så goda relationer och stor nytta av. Förhoppningsvis kommer det hundraförsta numret med inbjudan till höstmötet i Kungälv ut som det ska. Vår nya hemsida har också utvecklats och vi har nu vårt medlemsregister där och naturligtvis bara med tillgång till adresser och andra uppgifter för de som är medlemmar och kan logga in på de särskilda medlemssidorna. Det ledde också i början av sommaren till att alla som fanns med i registret med sin e-postadress fick en hel del meddelanden om att det fanns ny information som inte direkt föreföll att vara så ny. Men det var på sitt sätt ett bra exempel på hur det är tänkt att fungera: När det finns något nytt och förhoppningsvis intressant på hemsidan kommer ett meddelande om det. På det sättet slipper man själv bevaka hemsidan om man vill vara säker på att inte missa något.

Om tidigare möten

Anledningen till de lite konstiga meddelandena om ny information var att jag ägnade en hel del tid under försommaren åt att uppdatera uppgifterna om tidigare möten med programmen för träffarna. Det tog sin lilla tid, men var samtidigt väldigt roligt och tanke-

väckande att gå igenom alla program, tänka tillbaka på spännande föreläsare och oförglömliga bildvisningar och berättelser. Det var också intressant att upptäcka att det fanns vissa programpunkter jag inte kunde dra mig till minnes, varken vad de handlade om eller personen som berättade. Säkert kan det vara så att det är en programpunkt som var en av de mest minnesvärda för någon annan. Det är ju lite av tanken bakom programmen – något som passar någon, men samtidigt kan ju inte allt passa alla. Om man går in på hemsidan och väljer Aktiviteter och sedan Tidigare veckoslutsträffar, så kommer man till en tabell med alla träffar som vi har haft sedan den första på Sundbyholm i oktober 1988. Genom att klicka på länken Läs mer i tabellen så kommer träffens program fram och jag rekommenderar alla att titta och minnas och som för min del, beklaga de träffar jag inte varit med på. Från några av träffarna finns också bilder och förhoppningsvis kan vi få med fler framöver.

Det ger mig anledning till två efterlysningar:

Programmet för träffen i Sångå-Såby 1989 har vi inte lyckats hitta. Om någon av de ursprungliga medlemmarna har det kvar vore det väldigt roligt att få möjlighet att se och också lägga in det.

För det andra skulle det vara trevligt att få möjlighet att komplettera också med bilder från tidigare möten. För de tidigare träffarna är det säkert dia eller pappersbilder och hör gärna av dig till mig om du har – det finns möjlighet att skanna in dem på olika sätt.

Jubileum snart igen!

Som SGS:are är vi vana att vara ute i god tid för att på bästa sätt kunna planera in resor och andra aktiviteter. Vi har till exempel genomfört tre fantastiska och minnesvärda kryssningar i samband med att vi firat våra jämna jubileer. Vi började i Karibien, fortsatte längs Donau och färdades längs Volga med bifloder senast det begav sig. Hösten 2018 är det så dags igen. Vår resemästare har undersökt olika alternativ och av många goda skäl kommit med ett förslag om att åter gå ombord för en kryssning, nu i Andalusien längs Guadalquivir med besök i historiska städer, pittoreska byar och vackra naturområden. Mer detaljer och information kommer att finnas på höstmötet och naturligtvis på hemsidan och i Briefing. För att det ska vara möjligt att genomföra ett projekt av den här storleken kommer det att krävas anmälan i mycket god tid, så håll ögonen öppna och se fram emot en oförglömlig upplevelse på senhösten 2018.

Sommaren lämnade oss mitt i utflykten och rodde ut på det blanka vattnet. Vi vinkade avsked till den gröna båten och satt länge och såg efter årtagen.

Sven Nyberg

1.

Capri, juni 2016

Hej SGS. Italien har mycket att erbjuda. Vackra gränder och trappor i Positano. Scala, minnen av vår värsta flygolycka. Båtresa längs Amalfikusten samt S:t Andrews domen från 1100. I Ravello Klingsors Park som är viktig i Vagners Parcifal. Pompeji, höjdpunkten med all sin historia. Jag mötte ingen på Capri. Tur var det, det slutar ofta olyckligt. Hälsningar Birgitta G.

2.

17/6 -16

En hälsning från SGS-are på Grönland. Doris H, Gunilla B, Kent&Anki

3.

Etosha 27/6 -16

Hej! Är på rundresa en rundresa i Namibia. Öknerna i sydväst bjöd på både soliga sanddyner häftigt åskregn. Mer höstligt klimat på västkusten men också sjöfågel och sälkoloni. Varierande klipplandskap kring Brandberg och Grootberg. Traditionellt afrikanskt djurliv här i Etosha. Hälsningar Bengt C

Digitala vykortshälsningar

På Solovjetskiöarna i Vita Havet har det funnits kloster sedan 1400-talet. Denna kyrka tillhör ett avlägset annex till det stora klostret. Den är en av de få kyrkor i världen som har en fyr på taket. Under GULAG-tiden fungerade kyrkan som särskilt hårt fängelse för framförallt politiska fångar. När man för tio år sedan grävde för ett nytt potatisland fann man en av många massgravar.

Bodil Eckert och Jan Lindberg

Hej! Här kommer en varm hälsning från Islandsresenärerna. Elly M, Birgitta E, Marie D, Karl-Hugo E, Birgitta J, Peter R, Solveig S, Ninet D, Kerstin S, Monica S, Kirsten W, Sven B, Ulla-Britt och Kerstin E. Ann B. fotograferade. Saknas på bild Nils-Åke E. och Greta & Nils-Olof Å.

Även en lunnefågel kan bli trött. Vi har gjort en solig resa i ett fantastiskt landskap med berg och slätter. Otroliga färger överallt med blå fjordar, mörka berg och växtlighet i många nyanser. Något att minnas och gärna se igen. Hälsningar Elly och Kerstin

Jag har varit lärare i 41 år och trivts under alla dessa år. Nu är jag pensionär. Bland många andra fritidsintressen har fjällvandringar och resor varit viktiga. Tyngdpunkt på – natur.

1. När och hur blev du medlem i SGS?

Det var 1994. Jag var med första gången när SGS var på Öland förra gången. Då bodde vi på vandrarhem. Det var enkelt, välordnat, bra och billigt. Den gången träffade jag Anna-Lisa Augustsson, som blev min resekompis i 18 år.

2. Har du deltagit i något av föreningens vår- och höstmöten?

Så många som möjligt. Några gånger gick det ju inte, ibland på grund av resor. Jag uppskattar att vi på dessa träffar får tillfälle att besöka och lära känna olika delar av Sverige (Skandinavien). Tyvärr tenderar träffarna att numera bli lyxigare och dyrare.

3. Din bästa resa hittills? (Behöver inte vara en SGS-resa.)

Svårt att säga. Men den bästa SGS-resan var Kamtjatka. På min 10 i topplista finns bland annat: Etiopien 1970 då jag fick bo hos Sida-anställda och fick insyn i hur folk i landet bodde och levde; Mexico 1971-72 med "The Experiment" familjeboende (den

familjen har jag fortfarande kontakt med). Överhuvudtaget är kontakt med landets befolkning mycket givande;

Tibet med Svensk-Tibetanska skolföreningen.

Favoritland – Island med sin säregna natur. Där har jag varit tre gånger och deltagit i ett par vildmarksexpeditioner med terränggående fordon. Toppen!

4. Din drömresa om du varken behöver ta hänsyn till tid, pengar, hälsa eller tillståndet i världen? Mongoliet. Men jag tror det förblir en dröm.

SGS-resorna är ofta mycket lockande, men ligger numera utanför mina ekonomiska gränser.

5. Vad har du alltid med dig när du reser?

Kamera, dagböcker och doppvärmare. Doppvärmare behövs för att koka vatten, tidigare hade jag med ett meta-kök.

6. Vad vill du helst läsa i Briefing? Reseberättelser, förstås.

Profilen

Kerstin Strandskog
Stockholm

Jag är född på Söder i Stockholm, men uppvuxen i Boo i nuvarande Nacka kommun. Nu boende i Stockholm efter att ha utbildat mig till socionom i Umeå och har arbetet i Umeå, Kiruna, Karlstad, Huddinge och Nacka. Jag är en skogs-naturmänniska som tycker om att studera djur och fåglar under otaliga vandringar sommar som vinter. Tidigare ofta i fjällvärlden men numera mest på Öland dit jag har rötter efter min morfar.

1. När och hur blev du medlem i SGS?

Jag har varit medlem i SGS sedan starten.

2. Har du deltagit i något av föreningens vår- och höstmöten?

Jag har deltagit i de flesta av föreningens möten och uppskattar att samtidigt få lära känna olika orter i Sverige.

3. Din bästa resa hittills? (Behöver inte vara en SGS-resa).

Många av alla de resor jag har gjort har lämnat outplånliga spår. Båten som brann upp dagen innan vi skulle åka ner efter Kongofloden

och Magnus fixade till att vi fick gå ombord på en färja och därmed fick möta det oförglömliga livet ombord.

Mötet med evenerna i Kamtjatka och isbjörnarna i Arktis är några andra exempel.

4. Din drömsresa om du varken behöver ta hänsyn till tid, pengar, hälsa eller tillståndet i världen?

Jag återvänder gärna till isbjörnarna.

5. Vad har du alltid med dig när du reser?

Kamera, fickkniv, tvättlina med klädnypor.

6. Vad vill du helst läsa i Briefing?

Jag tycker att Briefing är en bra medlemstidning och jag läser med intresse vad andra har upplevt på sina resor. Jag delar gärna med mig av tidningen till andra som kan tänkas bli medlemmar.

Från Mörbylånga på Öland till Gammalsvenskby vid Dnjeprs strand i östra Ukraina

Text och bild: Mari Åberg

Vi är många som haft förmånen att besöka Gammalsvenskby i Ukraina och där träffa de gamla damer som ännu talar gammalsvenska. Två av de färgstarka damerna som finns i byn är Elsa Utas gift Kozenko och Maria Hansas gift Norberg.

På väg till SGS-mötet i Borgholm bestämde Ulla Johansson, Olle och jag oss att vi på fredagen innan mötets början skulle åka till Mörbylånga kyrka. Det var i Mörbylånga kyrka som Elsa Lena Utas "christnades" (döptes) den 15 juni 1930. Faddrar vid Elsas dop var Statdrängen Gustav Petersson Hansas och hans hustru. Elsas föräldrar var statare hos lantbrukare Edvard Mårtensson på gården Risinge N:o 2. Familjen bestod av föräldrarna Johannes Kristiansson Utas och Emma

Maria Norberg, 85 år

Johansdotter Fritz, bröderna Emil och Johannes och farmor Margareta Jacobsdotter Hinas. Familjen var på Öland för att lära sig modernt svenskt jordbruk innan de skulle placeras någon annanstans i Sverige.

Vi tre har alla de gånger vi varit i Gammalsvenskby bott hos Elsas dotter Halina. När vi nu var på Öland så ville vi se hur kyrkan såg ut där Elsa döptes 1930 och kanske även dopfunten.

Väl i kyrkan insåg vi snart att den var renoverad och dopfunten var av senare datum. Vi talade med kyrkvaktmästaren och fick då reda på att kyrkan var renoverad 1931 och även ytterligare två gånger till dags dato. Men vi fick se en bok där man kunde se hur kyrkan såg ut före renoveringen och där fanns också en bild av den gamla dopfunten, som var gjord i trä.

Kyrkvaktmästaren trodde att dopfunten eventuellt stod i Kastlösa kyrka för där fanns en sådan. Då åkte vi naturligtvis dit för att titta på den. En vänlig dam kom och öppnade kyrkan åt oss och där fanns en dopfunt som

Elsa Utas, 86 år i juni.

den på bilden från Mörbylånga kyrka. Men det var lite i dekoren som skilde de båda åt. Fast det måste ha varit samma snickarmästare som gjort båda. Då fick vi konstatera att vi inte kom längre i våra efterforskningar och att dopfunten i Mörbylånga försvunnit vid någon renovering.

Vi fortsatte till Borgholm och SGS-mötet. Kyrkvaktmästaren hade fått min email och på kvällen efter SGS middagen och bildvisningen hade vi fått ett mail "Jag har hittat dopfunten". På måndagen åkte Olle och jag återigen till Mörbylånga kyrka. I en bod på kyrkogården, som inte besökts på många år, stod en del inventarier från kyrkan, bl.a. dopfunten. Efter att vi på fredagen varit i kyrkan kom några timmar senare tre andra besökare. De letade efter en runsten, och delar av den visste kyrkvaktmästaren att de fanns i boden. Och där fanns även "vår dopfunt", längst in bakom diverse inventarier som blivit över efter renoveringarna. Det var ett märkligt sammanträffande som gjorde att vi fick se den. Så ett tack till runstensletarna och kyrkvaktmästaren.

Elsas faddrar och återresan till Ukraina.

Men det fanns fler kopplingar mellan familjerna som kom från Gammalsvenskby, statdrängen Gustav Petersson Hansas och hans hustru. Gustav var också anställd på gården Risinge N:o 2 och familjen bestod av Berta Johannesdotter Gerock och barnen Edvard, Lilly, Arnold, Johannes och Elin.

Båda familjerna flyttade hösten 1930 men vid olika datum till gården Haraldmåla i Ryssby socken i Kalmar län. Även där var de stutare. Här kom

Gamla dopfunten i Mörbylånga kyrka.

familjen Hansas att utökas med en dotter Brita Maria, som döptes den 17 mars 1931. Hennes faddrar var Statdrängen Johannes Kristiansson Utas och hans hustru Emma Johansdotter Fritz. De är Elsas föräldrar.

Maria Hansas kommer senare att bli gift Norberg. Båda familjerna kom i oktober 1933 att flyttas över i obefintlighetsboken i Ryssby församling. Men då var de redan tillbaka i Gammalsvenskby. I mars 1932 föddes Elsas syster Emma i byn i Ukraina. Under mars månad 1931 anlände båda familjerna till Stockholm och de bodde då i fem månader på "Asylen", på Östgötagatan 61-63. Det är inom parentes två kvarter från där vi bor nu på Åsögatan på Södermalm.

Den 17 augusti 1931 påbörjade de sin återresa till Sovjetunionen. En grupp om 183 personer lämnade Stockholm och Sverige med det chartrade fartyget Kastellholm med destination Leningrad. Därifrån fortsatte de med tåg till Gammalsvenskby i Ukraina för att återigen starta om sina liv.

Källor:

Jörgen Hedman, Mörbylånga och Ryssby kyrkoarkiv och egen forskning.

Det finns en plats på jorden där solen aldrig ler...

Text och bild: My Jakobsson

”Det finns en plats på jorden där solen aldrig ler, den platsen heter I 2 (eller något annat regemente), dit vill jag aldrig mer”. Den här ramsan känner nog alla läsare till eller åtminstone den manliga halvan, som har gjort militärtjänst. Många har kanske ropat ut den själva i samband med MUCK.

Rjukan är en plats där det här nästan är sant. Inte att man inte vill återvända dit, men att solen nästan aldrig ler.

Vintertid når inte solen ner i ravinen. I mars när solstrålarna återkommer till de 3000 invånarna håller de Solfest.

Konstnären Martin Andersen tänkte att det här måste vi göra något åt. Sagt och gjort, han skapade en solspegel! Den består av tre speglar på 5x8 meter vardera, de är placerade i fjället på 900 meters höjd och riktar sina strålar

mot torget. På torget finns det också en utställning, som berättar mer om projektet.

När man tittat sig mätt på den konstgjorda solen är det dags att ta Krossobanan, Nord-Europas äldsta linbana. Den byggdes på 1920 talet, som en gåva från den stora arbetsgivaren till Rjukans invånare så att de kunde komma upp till solljusset under vinterhalvåret. Krossobanan ligger två kilometer från torget, den tar oss 886 meter upp i höjden och är en fin tur med flott utsikt mot Gaustadtoppen.

Väl uppe är det dags att vandra Solstigen, den är 4.3 km och mycket lätt att gå. Sherpas från Nepal har byggt stentrapporna, de smälter så fint in i naturen. Utsikten ut över Hardangervidda är fantastisk.

Efter en fika i Krossobanans café är

det dags att ta linbanan tillbaka ner till Rjukan.

Nu är det dags för nutidshistoria. I Rjukan ligger Norsk Industrierbetar-museum, Vemork. Det var en gång i tiden världens största kraftstation, fabriken ligger i en brant fjällsida i en trång dal. Här producerades tungt vatten, något som Hitler ville åt för att kunna tillverka en atombomb. Britterna ville bomba en stor damm, som skulle lägga hela dalen under vatten, men det här förbjöd den norska exilregeringen i England. Man börjar i stället planera en sabotageaktion, som får namnet Gunnerside. Men britterna ger inte upp sin linje, de planerar att landsätta soldater i Norge. Dessa skulle anlända med segelflyg. Segelflygplanet hamnade ur kurs och havererade i Telemarksfjäl-len. 41 brittiska soldater dog, antingen direkt eller tillfångatogs av tyskarna förhöordes och avrättades. Efter det här totala misslyckandet får Operation Gunnerside klartecken att sätta igång. Vintern 1943 var den kallaste i

mannaminne med perioder med -30 grader. Nio unga norrmän landar med fallskärm ute på Hardangervidda, efter noggrann rekognosering sätter de igång sabotageaktionen en natt i februari. Kravet på sabotörerna var att de skulle vara fysiskt starka, psykiskt stabila samt utmärkta skidåkare. Det sistnämnda är inget stort problem i ett land där alla är födda ”med ski på beina”. Alla sabotörerna överlevde och flydde antingen till Sverige eller stannade ute på Hardangervidda. De var mellan 22 och 28 år när Operation Gunnerside genomfördes och en av dem lever fortfarande. Gunnerside har filmatiserats flera gånger. En gång på 1950 talet kom en Hollywood-film med Kirk Douglas och senast för två år sedan den fina norska TV-serien ”Kampen om tungvattnet”. Rjukan ligger på UNESCO:s Världsarv-lista.

Hur reser man till Rjukan? Lättast är det med bil, det tar 2.5 tim från Oslo, men det går också bra att ta Express-buss från Oslo via Notodden.

På vatten och räls i Norge

Text och bild: Mirka Glaxer

Det talas så mycket om Hurtigruten. Både Ulla och jag funderade en längre tid på var sitt håll att någon gång göra resan. När vi träffades på vårmötet i Borgholm blev det ett snabbt beslut. Vi pusslade själva ihop de kompletterande bitarna: flyg, tåg och boende i Bergen. Tiden vi valde blev från 16 till 23 juni från Kirkenes till Bergen. Flyg till Kirkenes och tåg från Bergen. Den 10 juni gick SAS piloterna i strejk. Det blev pirrigt. Reseförsäkringen skulle inte gälla i vårt fall. Lyckligtvis avblåstes strejken ett par dagar innan vi skulle flyga.

Kirkenes mötte oss med drygt 20 °C och sol. Här bor 5000 människor. Fisk och service är huvudnäringen. Järnmalmgruvorna, som gjorde att staden blev till, stängdes 1996. År 1944 blev gruvgångarna räddningen för invånarna som flydde dit när den retirerande

tyska armén höll på att systematiskt förstöra staden och hela Finnmark. Ryska armén var då på offensiven. Statyn av en rysk soldat på en av kullarna visar befolkningens tacksamhet. Den ryska gränsen är bara en mil från staden.

Det vackra vädret höll inte. De närmast följande dagarna låg molnen lågt över bergen. Det var kallt och emellanåt regn. Nordkap såg vi inte. Till attraktionerna under denna del av resan hörde att fotografera båtar: Fiskebåtar och Hurtigrutens egna båtar som gick norrut. Med förvåning såg jag en liten segelbåt kämpa på dessa breddgrader och i detta väder. Den andra attraktionen var att övervaka när vår båt lade till och ut ur hamnarna. Från Kirkenes till Bergen anlöper båten 32 hamnar, så ett sådant intresse kan tillfredsställas med råge. I några hamnar stannade båten en el-

ler ett par timmar och det var möjligt att gå iland och se sig omkring. I Hammerfest fanns ett litet intressant museum i Isbjörnsklubben med tema Arktis. I Tromsø fanns möjlighet att lyssna på midnattskonsert i Ishavskatedralen. Tiden tilltalade mig inte. Stokmarknes har "Hurtigrutemuseet". Där kan man följa utvecklingen från tiden när kapten Richard With fick idén 1893 till dagens trafik längs Norges kust. Han möttes med skepsis på den tiden. Nu trafikerar 12 båtar regelbundet hela sträckan.

I Trondheim stannade vi tillräckligt länge för att besöka staden. Hamnen ligger ett par kilometer från centrum och det regnade. Jag beslutade att följa med på en bussutflykt istället för att promenera som var den ursprungliga planen. På utflykten hade vi ett stopp vid Nidarosdomen. Den är störst i Norden. Katedralens äldsta del är från 1300-talet. Men redan tidigare fanns här en kyrka över kung Olav

Haraldssons grav. Han blev kanoniserad år 1031. Bredvid katedralen finns ärkebiskopsgården, lika gammal som katedralen. Det är en imponerande fyrkant i sten med stor gård i mitten. Före resan läste jag boken "Kristin Lavrans dotter" av Sigrid Undset och det hjälpte mig att här på plats föreställa mig händelserna. Bokens personer blev levande för mig.

Bergen välkomnade oss med sol, värme och vänliga människor. Vi hade bokat platser på Bergens Montana Vandrarhem i ett 18-bädds rum. Innan resan skickade jag ett e-mail till "dear staff" och frågade om de kunde reservera de lägre bäddarna på våningsängarna för oss med tanke på vår ålder. Inte nog med att de lovade det och önskade oss trevlig resa på Hurtigruten, vi överraskades med att när vi kom dit få veta att de uppgraderat oss till ett fyrabädds rum för samma låga pris. Utsikten från vandrarhemmet var bedårande. Hela Bergen låg där nere solbelyst – med

Nidarosdomen, Trondheim

dalar, hamnen och fjorden. Tågresan mellan Bergen och Oslo var för mig den finaste av hela arrange-
manget. Vädergudarna var på vår sida: solbelysta toppar, sjöar i vilka den blå himlen speglade sig och frisk grönska på växtligheten. Den första biten klättrade tåget uppåt och det blev mer och mer snö. Högsta punkten för tåget

var 1222 möh, i Finnse. Där var nästan helt vitt på marken. Sedan blev det grönare och grönare med ängar blommande i gult och lila. Till Oslo kom vi i tid. Det skulle varit trevligt att se Geiranger fjorden, men där går Hurtigrutens båtar in bara på väg norrut.

Natur i Assam

Text och foto: Lars-Åke Janzon

Smaka på ordet Assam. Låter det inte gott? Assam-te! Ordet smakar inte enbart gott utan det är även ett vackert landskap att vandra i. I delstaten Assam i nordöstra Indien finns det följaktligen många områden som attraherar den naturintresserade. Här ligger exempelvis Kaziranga nationalpark, Hoolongapar Gibbon Sanctuary, Peacock Island och Brahmaputrafloden. Liksom i övriga nordliga delstater finns det stora bergsområden i Assam. Det mest karakteristiska för delstaten är dock den långa Brahmaputradalen. Assam som omges av Himalaya och östra indiska halvöns berg är till hela sin längd genomströmmat av Brahmaputra, särskilt den norra delen som helt domineras av floden. Många av dess bifloder bevattnar rikligen sidodallarna. Hela flodsystemet, men särskilt

den lägre liggande delen, översvämmar dalsänkan regelbundet om våarna. Klimatet är tempererat och nederbörden kolossal, vilket bland annat gör jordmånen fruktbar.

Kaziranga nationalpark

Den biologiska mångfalden i Assamdalen, eller Brahmaputradalen där Kaziranga NP ligger, gör området till en hot spot för djur- och växtlivet. Kaziranga ligger i distrikten Golaghat och Nagaon. Själva parken kan uppdelas i Kohora forest range, Bagori forest range, Agratoli forest range, Burha Pahar och det norra forest range. Biotopen är dels vattenpåverkad och dels bestående av tät, tropisk djungel. Området genomkorsas av fyra olika flodsystem, varav Brahmaputra är ett, och det finns flera mindre partier med klarvatten här.

Man har apat efter Afrika vad gäller

Teplantager är vanliga i Kaziranga området.

att locka turister med De 5 Stora, och här i Kaziranga betraktas pansarnoshörning, asiatisk elefant, vattenbuffel, tiger och östlig barasingahjort som The Big Five.

Pansarnoshörning

Kaziranga är mest känd för de utrotningshotade pansarnoshörningarna (enhornade noshörningar eller indiska noshörningar), som här har de ett av sina sista fästen. Nationalparken är ett världsarv och hyser ca två tredjedelar av världens bestånd av pansarnoshörningar. 1975 var arten ytterst nära att bli utrotad. Då fanns det totalt endast ca 600 individer kvar. Hjälpinsatser har sedan dess införts och den negativa trenden har vänts. Enligt tillförlitliga undersökningar 2015 fanns det 2 400 individer i Kaziranga nationalpark, varav 1 600 var könsmogna. Resten av populationen med fler än hundra individer finns i Nepal (600 i Chitwan NP). Populationer med färre än

hundra individer finns i Indien, Nepal, Bhutan och Pakistan. Finns självklart med på IUCNs lista över hotade arter. Pansarnoshörningar är främst gräsätare och gör tydliga stigar i gräshavet i och med att de äter det höga elefantgräset. Förutom gräs äter de även frukter, blad och ibland odlade grödor. De finns främst i områden med elefantgräset *Miscanthus sinensis* som kan bli upp till 4 meter högt, och i skogar vid Himalayas bas när det är alltför mycket vatten i gräshavet. Men man kan även se dem i människopåverkade områden som åkrar, risplantager likaväl som i nyanlagda skogar. Med lite tur kan man se dem i tio- eller tjugotal, ibland upp till ett hundratal längs flodstränderna.

Man har under de senaste åren i nationalparken uppnått remarkabla resultat med att skapa biotoper och skydd för pansarnoshörningar. Årliga, kraftiga översvämningar under monsunperioden gör dock livet mycket

Vägar och pansarnoshörningar är ingen bra kombination.

besvärligt för både djur och människor. När Brahmaputra svämmar över under monsunperioden lägger den under sig ca 70% av den 858 kvadratkilometer stora nationalparkens marker. Denna översvämning utsätter allt vilt liv, inte minst pansarnoshörningarnas, för utomordentligt stora risker av olika slag. Noshörningarna tvingas av vattnet att ta sig över den hårt trafikerade NH-37-vägen för att ta sig till de bakomvarande kullarna där de undviker vattnet. För de migrerande djurens säkerhet har det då upprättats barrikader för att försöka förhindra kollisioner mellan snabbgående fordon och djur. Som det ser ut nu ska man fortsättningsvis ha området under full uppsikt från myndigheternas sida.

Pansarnoshörningar är utsatta för tjuv-

skytte (det eftertraktade hornet) och biotopförstörelse. Även individantalet är problematiskt, av två skäl ställer det till med problem. Dels kan parken inte hårbärga fler noshörningar (carrying capacity är uppnådd), och dels kan populationen riskera att decimeras av naturkatastrofer (som översvämningar) sjukdomar eller annat hot.

Vattenbuffel

Kaziranga är ett av de få ställen i världen man kan få se vilda vattenbufflar. Vilda vattenbufflar är genetiskt mycket värdefulla eftersom de utgör ursprunget till de domesticerade vattenbufflarna. Beroende på en markant snabb nedgång i antal finns arten sedan 1986 med på IUCNs lista över hotade arter. Totalt finns det idag färre än 4 000 individer,

Kaziranga är ett av de få ställen där man kan få se vilda bufflar.

varav 2 900 finns i Indien. Endast ca 50 av dem finns utanför Kaziranga.

Elefant

Asiatiska elefanter fanns en gång från Iran till Kina, inklusive de stora öarna. De är numera utdöda från stora områden, och nedgången i antal har pågått i hundratal, om inte tusentals år. Idag finns asiatiska vilda elefanter endast i ytterst fragmenterade populationer i 13 länder i syd- och sydöstra Asien. I Indien finns vilda elefanter i fyra olika områden. De som finns i Assam vandrar fram och tillbaka till Nepal beroende på årstidens växlingar. Liksom de afrikanska arterna jagades den asiatiska elefanten tidigare för elfenbenets skull. Idag är det hotet i princip borta, men i stället är omvandling av deras naturliga biotop till jordbruksmark och byggnation det största hotet mot arten. Asiatisk elefant finns dock med på IUCNs lista över hotade arter då beståndet fortfarande minskar.

Östlig barasingahjort

Barasingahjort, eller barasingha, är ett hjortdjur som förekommer i Indien, Nepal och Bhutan. Arten är uppdelad i tre olika underarter, och i Kaziranga finns östlig barasingahjort, *Rucervus duvaucelii ranjitsinhi*. Det är en isolerad och liten population som enbart finns här. Eftersom den finns i ett område med mer karismatiska arter som pansarnoshörning och tiger är det än så länge förhållandevis lite känt om den här populationen. 1994 fanns det 350-500 individer, och år 2000 beräknades att det fanns 14 individer per kvadratkilometer. Med färre än tusen individer löper den här underarten risk

att utrotas på grund av såväl antropogena som biologiska faktorer. Betraktas idag som akut hotad.

Östliga barasingahjortar är i första hand gräsätare, men akvatiska växter bidrar under monsunperioden signifikant till dieten. Under regnperioden sprids individerna, men återsamlas till stora flockar under torrperioden.

Idag är de största hoten mot hjortarna predation av framförallt tiger, men även av leopard, schakal och asiatisk vildhund. Översvämning och tjuvskytte bidrar också till beståndsnedgång.

(Den nordliga underarten *Rucervus duvaucelii duvaucelii* är den talrikaste av de tre underarterna. Den har en beräknad vild population om 1 800–2 400 i Indien and 1 650–1 800 i Nepal.

Rucervus duvaucelii branderi finns enbart i Kanha Tiger Reserve (Madhya Pradesh): population var som störst 1988 med 500 individer. 2000 beräknades populationen till 3 individer per kvadratkilometer.)

Tiger

Enligt vissa källor är Kaziranga det tigertätaste området i hela Indien. Här finns, lite beroende på vem man talar med, åtminstone ett hundratal tigerindivider. Däremot är det svårt att få syn på dem, mest beroende på det höga elefantgräset som växer på slätterna. När man rider på domesticerade elefanter kan man dock på elefanternas beteende märka att någon tiger finns i närheten. Med lite tur kan man ibland få se någon hoppande tiger eller någon som går där gräset är kortare. Men det går även att få syn på dem i djungelpartierna. Kaziranga deklarerades som tigerreservat så sent som 2006.

Tigern har ett av sina någorlunda starka fästen i Kaziranga.

Det är dock inte enbart de Fem Stora som finns att titta på i parken. Muntjak och svinhjortar, exempelvis, ses bra här. Däremot verkar tigerns vanligaste bytesdjur i övriga Indien – axishjort – saknas, och sambarhjort är mycket ovanlig. Även den stora hanumanlanguren saknas vilken även den är ett lämpligt bytesdjur för tiger i andra delar av Indien. I vattendragen ses ganska ofta indiska fiskaruttrar.

Reptilentusiaster har sitt eldorado här. Världens längsta orm, nätpyton, och världens längsta giftorm, kungskobra finns här, men själv har jag aldrig lyckats se någon av dem. Däremot har jag sett indisk pyton och monokelkobra. Kaziranga betraktas som Important Bird Area av Bird Life International. Man har noterat 500 fågelarter, och många rariteter finns här. För inte så länge sedan kunde man hitta sju olika gamarter i området. Men fyra av dem

har försvunnit sedan man började behandla husdjuren med diklofenak. När gamarna åt kadavren fick de i sig medicinen som de inte klarade av, utan de dog. Idag ses endast indisk gam, smalnäbbad gam samt bengalgam. Andra rovfåglar som också kan ses är exempelvis bandhavsörnar och svartvita ängshökar.

Hoollongapar Gibbon Sanctuary

Detta lilla reservat med städsegrön tropisk växtlighet ligger strax utanför Jorhat. Det besöker man främst för att försöka få syn på olika apor, men även för att få uppleva fuktig djungel med iglar som sällskap. Här promenerar man på skogsbilvägar och banade- och obanade stigar tillsammans med naturvårdare som bär vapen – om vi skulle stöta på elefanter. Men det finns faktiskt leoparder i området. Längs skogsbilvägarna frodas ett rikt växtliv

och det flyger dagfjärilar av många olika arter som besöker de talrika nektarrika blommorna. När vi ger oss in på obanade stigar befinner vi oss i verklig tropisk djungel. Det är fuktigt och trädstammarna står tätt. Som det ska vara i en djungel är det många arter träd och buskar, ibland på långt avstånd.

Det övre trädskiktet består mestadels av upp till 30 meter höga *Dipterocarpus macrocarpus*-träd. Andra arter som återfinns i trädskiktets topp är exempelvis *Sam* (*Artocarps chaplasha*), *Amari* (*Amoora wallichii*), *Sopas* (*Mcheliai* spp.), *Bhelu* (*Tetramels nudiflora*), *Udal* (*Sterculia villosa*) och *Hingori* (*Castanopsis* spp.).

Nahar (*Mesua ferrea*) dominerar de mellanhöga träden, och dess utspridda krona sprider skugga över stora delar. En stor mängd buskar, främst bambu-arter, bildar det nedre skiktet. De vanligaste är *Dolu bamboo* (*Teinosstachyum dullooa*) och *Bojal bamboo* (*Pseudostachyum polymorphum*), men här finns även flera *Calamus*-arter, *Tora* (*Alpinia allughas*), *Kaupat* (*Phrynium imbricatum*), and *Sorat* (*Laported cremulata*).

Vi är dock främst intresserade av djurlivet. The Hoollongapar Gibbon Sanctuary hyser en rik biodiversitet och är tillhåll för apor som hoolock-gibbonen (*Hoolock hoolock*). Populationen av hoolock har minskat med när 90% under de senaste trettio åren, och den anses nu vara en av de 25 mest hotade aparterna i världen. Med långa smala armar svingar sig dessa apor mellan träden och besöker nästan aldrig marken. De är snabba och kan uppnå en hastighet av 55 km/tim under sin fram-

fart mellan träden. Hanarna är svarta med ett karaktäristiskt vitt pannband, honan är kopparfärgad med mörkt hår på ansiktets sidor. Födan består mest av frukter men de kan även äta blad, skott och blommor.

Förutom hoolock-gibbon finns här även björnmakaken *Macaca arctoides*, svinmakaken *Macaca leonina*, assammakak (*Macaca assamensis*), mösslangu (*Trachypithecus pileatus*) m fl olika apor.

Här har även setts ca 220 olika fågelarter. Dessutom finns här gott om reptiler, inte minst kungskobrur.

Peacock Island

Ett besök till Umanada-templet på Peacock Island där Guwahati är väl värt den lilla extra ansträngningen. Här finns nämligen guldlanguer (*Trachypithecus geei*). Denna hotade apart har tagit skydd här i templets omgivningar. Templet är ärat Shiva, och turister kommer hit enbart för att se dessa sällsynta apor. Till ön kommer man med båt från Kachari Ghat.

Denna apa finns endast i en liten del av Assam och vid Black Mountains i Bhutan. Det är en av de mest hotade aporna i Indien. Den har länge ansetts helig av folk i trakten.

Brahmaputra

Om man har möjlighet ska man naturligtvis ge sig ut med båt på Brahmaputra. Inte minst för att försöka få syn på den blinda gangesdelfinen. Strax utanför Guwahati finns det båtar att hyra, och vid den stora bron över floden brukar man kunna få syn på hoppande delfiner.

Resemästarens sidor

I det här numret kommer inte några nya resor, utan du får bärga dig till efter höstträffen.

Vill du få mer utförlig information om SGS-resorna rekommenderar jag dig att

gå in på vår hemsida, www.sgsresa.se. Där läggs reseprogrammen ut så fort de är klara. Du kan också kontakta respektive researrangör och det är dem du pratar med om du vill anmäla intresse eller boka en resa.

Kalendarium

Vilda Paraguay med Anders Haglund

29 oktober–9 november 2016

2 platser kvar!

10–21 november 2016

1 plats kvar!

11–22 februari 2017 **3 platser kvar!**

22 juli–2 augusti 2017 **Väntelista!**

Från Kunming till Calcutta

13 november – 7 december 2016

1 plats kvar!

17 november – 10 december 2016

Full!

Sudan

12–22 januari 2017 **Boka!**

10–25 mars 2017 **Väntelista!**

Prel 10–25 mars 2018 **Intresselista!**

Norges vackraste öar

Prel 20–27 aug 2017 **Boka!**

Örnfestival och okända Altaibergen

22 september–12 oktober 2017

Intresselista!

Jubileumskryssning

1 vecka i oktober/november 2018.

VILDA PARAGUAY MED ANDERS HAGLUND

Vill man se både puma och jaguar är det få platser, om ens någon, där chanserna är större än i Paraguay, även om det krävs viss tur här också förstås. Dessutom finns inte mindre än 400 arter fågel, 10 000 arter fjärilar, tapirer, jättebjältdjur, krabbätande tvättbjörn, apor, grodor... I detta bortglömda land i Sydamerika bor bara 6,8 miljoner människor och de flesta lever i de södra delarna av landet. I norr är det naturen som

härskar. Här är stora naturområden intakta och viltlivet rikt. Området Chaco i norr anses vara Sydamerikas bästa område för att spana däggdjur. Dit går vår resa.

Jesuiternas lämningar – ett världsarv

Men Paraguay har inte bara ett rikt växt och djurliv, det har också en rik historia och fina världsarv. Jesuiterna etablerade sig här på 1600-talet. De byggde kyrkor och samhällen där de samlade lokalbefolkningen. Ruinerna finns kvar och det syns tydliga spår hur kristendom och i viss mån ursprungsbefolkningens tro och traditioner blandats. Idag är resterna av denna epok upptagna på UNESCO:s världsarvslista. Vi ska också få inblick i detta.

Orienten i söder och möjlig förlängning

Vi besöker också den hotade atlantregnskogen i söder och får här uppleva en helt

annan biotop och har möjlighet att se andra arter vi inte sett tidigare. Flera av dem är endemiska.

Den som vill kan förlänga resa och besöka Iguassufallen, Oberás svenskätlingar, Uruguays huvudstad Montevideo och flyga hem från Buenos Aires.

Tid:

29 oktober–9 november 2016 2 platser kvar

10–21 november 2016 1 plats kvar

11–22 februari 2017 3 platser kvar

22 juli–2 augusti 2017 Väntelista

Budgeterat pris: Från Asunción 37 900 kr (1EUR=9,50SEK), 36 900 kr (1EUR=9,00 SEK).

Flyg till Asunción tillkommer, från cirka 8 000 kr. Vi bokar individuellt flyg, varför du kan förlänga resa på egen hand om du vill.

Antal deltagare: 7-9 personer, vilket är max vad infrastrukturen i norr kan ta emot

Färdledare: Anders Haglund, biolog och en av SGS mest rutinerade och uppskattade färdledare.

Arrangör: Lotta Borgiel, Gränslösa Resor, tel 0151-209 00, mejl: lotta@granslosaresor.se

FRÅN KUNMING TILL CALCUTTA MED FESTIVAL HOS NAGAFOLKET – YUNNAN, ÖVRE BURMA OCH NORDÖSTRA INDIEN.

Spännande gränsövergångar, storslagen natur, okända folkgrupper och häftiga städer.

På senare år har gränserna från Burma öppnats till Kina och nu senast Indien. Vägen Burma Road som kineser och engelsmän etablerade mellan Kunming och Calcutta under 2:a världskriget är nu återetablerad, vilket gör att det går att göra en oerhört spännande resa genom några av Kinas, Burmas och Indiens

mest intressanta områden. Vi färdas genom ett storslaget landskap över floderna Mekong, Salween, Irrawaddy och Chindwin.

Vår resa börjar i Kunming, landar halvvägs i Mandalay och avslutas i Calcutta. Tre superintressanta kulturstäder som alla är väldigt olika. I övrigt rör vi oss genom vackra bergsområden som i alla tider varit väldigt svårtillgängliga. Hela området befolkas av olika etniska minoriteter, bland annat bai och dai i Kina, shan och chin i Burma samt meetei och naga i Indien. Merparten av dessa grupper ingår i den tibeto-burmanska språkgruppen. Årets största festival, Näshornsfestivalen, äger rum i Nagaland under tiden vi gör resan. Festivalen äger rum mellan 1 och 7 december varje år. Festivalen blir en av många höjdpunkter på denna resa.

Datum: 13 november – 7 december 2016, leds av Peter Nyman (1 plats kvar)

17 november – 10 december 2016, leds av Jörgen Fredriksson (Full)

Pris: 53 800 kr

Arrangör: Världens Resor 08-669 55 25, jorgen@varldensresor.se

Antal deltagare: Max 18 personer

Boka!

SUDAN MED NILS BILLING EN RESA I DE SVARTA FARAONERNAS LAND

Sudan – kan man åka dit? Där är väl bara krig och elände! Nej, inte bara, även om landet är mycket hårt drabbat. Området norr om huvudstaden Khartoum och upp mot gränsen till Egypten kan man resa i. Resten av landet avråder UD från att resa till. Jag kontaktade även vår svenska ambassad i Khartoum och de bekräftade. Vill ni följa med, kommer vi utgöra cirka 1 % av landets årliga turism. Hit kommer enligt uppgift inte ens 3 000 gäster per år.

I Sudan härskade de svarta faraonerna från 1000 f Kr till 300 f Kr. Dagens nubier i Sudan är ättlingar till de svarta nubiska faraoner som för 2 700 år sedan rege-
rade över det forna Egypten. Längs Nilen i Sudan finns en enorm kulturskatt!

Världsarv

På vår resa kommer vi att besöka flera världsarv. Napata var de nubiska kungarnas kröningsstad 800–400 f Kr. Det ligger nära det heliga berget Jebel Barkal som reser sig som ett landmärke i den nubiska öknen. Här finns fina grottmålningar bevarade. Vi kommer också utforska Meroë som var den kungliga huvudstaden 500 f Kr. Meroë anses vara ett av de viktigaste monumenten över de första civilisationerna som utvecklades i Afrika. Ett annat världsarv vi besöker är Naga, lejontemplet, och ruinerna efter det stora och viktiga templet vid bosättningen Mussawarat strax norr om Khartoum. Under resan kommer vi också ut i byar, möter byborna och dricker en kopp te tillsammans.

Två rundresor – en med logi på hotell och gästhus. Den andra med camping.

Du kan välja mellan två rundresor, en baserad på camping och en där vi har en säng som väntar varje kväll. Båda resorna besöker de viktigaste historiska platserna, men på campingresan kommer vi längre ut i öknen, till fler oaser och byar. På båda resorna färdas vi i 4-hjulsdrivna jeepar.

Vår färdledare och resefakta

Egyptolog Nils Billing leder vår resa. Han är religionshistoriker och författare till den nyutkomna boken ”De dödas bok, den fornegyptiska dödsboken i översättning och kommentar”. Nils är lärare vid Uppsala universitet och även antropolog. Han är en uppskattad färdledare och har lett oräkneliga resor samt deltagit i flera arkeologiska undersökningar i Egypten.

Antal deltagare: 13-18 personer

Pris:

Resa 1: 39 500 kr (logi på hotell och i nubiska hus)

Resa 2 2017: 41 500 kr (campingexpedition)

Tid:

Resa 1: 12–22 januari 2017

Boka!

Resa 2: 10–25 mars 2017 (Full)

och 10–25 mars 2018

Intresseanmälan!

Bokning görs till arrangören Lotta Borgiel, Gränslösa Resor, Marsjö Hvilan, 643 94 Vingåker, tel 0151-209 00, 070-686 88 55, e-post lotta@granslosaresor.se

NORGES VACKRASTE ÖAR MED ANDERS KÄLLGÅRD

Följ med på en resa mellan Tromsø och Bergen där vi färdas med båt och besöker flera av Västnorges spännande öar. Vår färdledare på denna resa är Anders Källgård, född 1958, läkare, författare och nesofil (ö-älskare). Han har skrivit om öar och ö-liv i tidskrifter, antologier och egna böcker.

Dag 1 Ankomst till Tromsø, Stadsrundtur med Polarmuseet. Välkomstmiddag.

Dag 2 Redan innan vi går till sjöss gör vi en heldagsutflykt till numera broförsedda Sommarøy, som bjuder på ljuvliga vita sandstränder trots att vi befinner oss långt norr om polcirkeln. Den som följer med på vandringen uppför fjället Hillesøy får en spektakulär utsikt över ö-världen runt Tromsø. Ombordstigning på Hurtigruten kring midnatt.

Dag 3 Ombord på Hurtigruten och vi njuter av Lofoten, ett vidunderligt vackert ö-landskap som nuförtiden till stor del binds ihop av många broar. Anders Källgård håller med om att Lofoten trots sina broar är något av det vackraste han sett. Utflykt.

Dag 4 Vi stiger av Hurtigruten och beger oss till den spännande ön Lovund där vi övernattar. Det är en mycket liten och ganska isolerad ö som det gått ovanligt bra för, med laxodlingar och en fiskeindustri som varit mycket lönsam. För att komma hit måste vi lämna Hurtigruten.

Dag 5 Utflykt till ön Træna och med båt över Polcirkeln till den lilla ön Selvær. En vackrare båtresa är svår att tänka sig! Træna är en av Anders Källgårds favorit-

Vega-öarna

öar, huvudö i en liten ö-kommun och som kämpar för överlevnad. Under senare år har musikfestivalen som anordnas varje sommar gjort Træna mer känd.

Dag 6 Vega-öarna kommer vi till i samband med att vi återvänder till Hurtigruten. De är numera ett världsarv, och det märks att öborna är stolta över sin historia.

Dag 7 Ombord på Hurtigruten med bl.a. besök i Trondheim.

Dag 8 På eftermiddagen ankommer vi Bergen där vår resa avslutas.

Färdledare: Anders Källgård

Datum: 20-27 augusti 2017.

Boka!

Ön Selvaer

Antal deltagare: 18–25

Pris: 25000 SEK inkl. helpension. Transport till Tromsö och från Bergen tillkommer. Vi hjälper dig gärna att boka flyg om du inte tar tåget. Bergensbanen mellan Bergen och Oslo är känd för att vara en av världens vack- raste tågresor! För den som vill se mer av det spektakulära Nordnorge och som vill uppleva hela Hurtigrutensträckan kan vi boka Hurtigruten redan från Kirke- nes till Tromsö innan ni möter Anders i Tromsö för den resterande delen.

Arrangör: Alexandra Widl, Grönlandsresor 08-556 269 70, e-post info@gronlandsresor.se

Boka!

ÖRNFESTIVAL OCH OKÄNDA ALTAIBERGEN

En SGS-expedition med Jan Wigsten i Ryssland, Mongoliet, Kina och Kazakstan

Följ med på en pionjärresa runt Altaibergen genom Ryssland, Mongoliet, Sinkiang (Kina) och Kazakstan. Regionen Altai ingår i WWF Världsnaturfondens Global 200 eko-regioner med hög biologisk mångfald. Samtliga fyra länder är till ytan stora länder och minstingen, Mongoliet, är inte mindre än 3,5 gånger så stort som Sverige! Vår resa går till det dessa länders periferi där de strålar samman i det inre av Asien så långt från världshaven man kan komma. Både naturen, kulturen och historien är mycket varierande då Altai är en korsväg av kulturer och historia. På den ryska och kazakiska sidan möter vi ett grönt och frodigt, skogsklätt landskap, medan den mongoliska sidan bjuder på ett kargt stäpplandskap och bergsökningar. Vi besöker skyternas gravfält från 500-talet f.Kr, men resans höjdpunkt blir kanske örnfestivalen i västra Mongoliet.

Färdledare

Jan Wigsten var medgrundare till SGS och Briefings första redaktör. En gotlänning som numera bor både i Visby och Ulan Bator med mongolisk fru och barn. Han startade Nomadic Journeys, ett mongoliskt reseföretag för 23 år sedan. Jan har lett resor

bland annat i Mongoliet, Kina och de centralasiatiska sovjetrepubliker inklusive Kazakstan redan i början av 1980-talet. Han har också varit rådgivare till WWF Ryssland i Karelen och på Tjuktjerhalvön (Chukotka) och rest med utrikesministern i ryska Altai republiken.

Under halva resan medföljer Jan's kollega Khanat Cheriyaadaa, som guidat National Geographic och andra till örnjägarna i västligaste Mongoliet. Khanat talar flytande ryska, kazakiska, mongoliska och engelska och är bosatt i Ölgii.

Antal deltagare: 10-15 personer

Budgeterat pris: 49 000 kr inklusive det mesta

Tid: prel 22 sep–12 okt 2017 (21 dagar)

Intresseanmälan görs till arrangören Lotta Borgiel, Gränslösa Resor, Marsjö Hvilan, 643 94 Vingåker, tel 0151-209 00, 070-686 88 55, e-post lotta@granslosaresor.se

JUBILEUMSKRYSSNING

År 2018 firar SGS 30 år och det vill vi fira med en traditionsenlig kryssning. Vi har planerat utifrån att resan ska vara tillgänglig för så många medlemmar som möjligt både ekonomiskt och geografiskt och att man ska kunna ta med sig vänner. Otaliga möjligheter har stötts och blötts, men när journalisten och författaren Thomas Gustafsson meddelade att han gärna vill vara vår ciceron bestämde vi oss. Thomas är utrikeskorrespondent och författare som bevakat Spanien under många år och skrivit en serie böcker om landet. Dessutom är han en van föredragshållare och har lett flera resor. Vår jubileumskryssning 2018 planeras därför gå till Andalusien och floden Guadalquivir. Vi kommer besöka historiska städer som Sevilla, Cadiz och Cordoba, men också byar och fina naturområden. Det är 2,5 år kvar och än så länge är resan i planeringsstadiet. Till höstmötet räknar vi med att ha mer fakta och kunna öppna resan för intresseanmälan.

Planerad tid: 1 vecka i oktober/november 2018

Arrangör: Lotta Borgiel, Gränslösa Resor, Marsjö Hvilan, 643 94 Vingåker, lotta@granslosaresor.se, 0151-209 00.

B

Ans: SGS, CO Ewa Krutson,
Pellhemsgatan 8, 461 30 Trollhättan

**Träd har mycket att berätta:
Mumlar som beduiner vid bönetimmen,
lutar sig samman, sorlar och musicerar,
träter på skatan som snattar pinnar.
Många träd är framstående tänkare,
detta gäller särskilt den fotsida granen
och lönnen som skuggar gårdsplanen.
Minnesvärda är samtalen
mellan ekens krona och slätterängens källa.
Många gåtor uppenbaras där.**

Werner Aspenström